

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VI. Pro adjuvandis Cophtis, sive natione Alexandrina.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

donec decimum sextum ætatis annum, aut etiam alterum attigerint.

Matrimonium contrahitur in præsentia Sacerdotis & in facie Ecclesiæ, idque ad formam Romanam, quamquam plures ceremoniæ & solemnitates adhibeantur. Id ipsum autem quamvis jam consummatum dissolvitur quandoque (quamquam raro) assumentes sibi marito aliam conjugem, conjugemque aliam inarctum. Utitur autem his (ut refert Prætorius *verbo* Cophiti) in suis Ecclesiis libro quodam fabuloso, quem *Secreta Petri* appellant, & in Missis legunt Evangelium Nicolæi. Hæc ille.

Olim omnes Cophiti circumcidebantur, sed hodie, ut ipsi afferunt, Alexandria, & Memphis, seu Cæri, non amplius circumcidentur, forsitan post synodum Memphiticam, de qua infra; & si qui alibi circumcisi reperiantur, Mahometanorum vi circumcidentur. Verum à parentibus statim Crucis signo in fronte, vel manu signantur, ut ab omnibus tanquam Christiani dignosci possint.

C A P V T VI.

Pro adjuvandis Cophitis, sive natione Alexandrina.

Inter Pontifices alios qui Cophitorum conversionis studio flagrant præcipuus exiit *Gregorius XIII.* qui multis legationibus pacis & unionis ad illam gentem missis, eos ad Ecclesiæ sanctæ gremium magna cum sollicitudine adduci curavit.

Re igitur à Legato Summi Pontificis feliciter incepta, post aliquas de fide cum Cophitis disceptationes, concilium Memphis congregatur, fuit autem Memphitica Synodus auctoritate *Gregorij* Pont. max. anno 1582. in mensem Decembris indicta, quæ tres habuit sessiones, in quibus de ablegandis antiquis Nestorij, atque Dioscori hæresibus, jungendisque animis Cophitorum, qui & Christiani Præcinctoræ dicuntur, cum Catholica Romana est actum.

Interfuerunt primo Confessui Episcopi & Principes viri.

Secundo autem Patriarcha Alexandria, qui in eos, atque Æthiopiæ habet antiquitus jurisdictionem, Abbates Cænobiorum, & Primarij viri triginta.

Tertio item iidem cum Patribus Societatis Jesu Joanne Baptista Romano in primis, quos pietas ejusdem Pontificis Max. eo suo nomine, ut præessent Synodo, cum Pontificio diplomate allegaverat.

In primo autem confesso de occasione disjunctionis ejus gentis à Romana Ecclesia loquuti sunt, ita ut nostri in plebido synodum Ephesinam conjecissent culpam, quam Dioscorus Episcopus hæreticus coegerat haud legitimam, neque synodi nomine dignam. In ea enim monstrarunt receptam fuisse Eutychemis insaniam, duas negantis in Christo naturas, quam Hæresim Chalcedonense legitimum Concilium à sexcentis ac triginta Patribus *Leone Primo* Pontif. max. summa consensione damnasset. Quo facto eorum Cophitorum majores, homines minimè malos, certe non doctissimos, idem fuisse ratos, duas naturas in unam verbi conjunctam hypostasim, ac duas cum Nestorij hypostasies copulare. Id quod antea vera Ephesi-

na Synodus exploferat, inde igitur consequentium errorum fontem ac seminarium extitisse.

Cum autem demum indagandæ è ius scriptis (quæ vix habebant, & ea quidem exesa vetustate) tempus perissent, dimissa tunc est Synodus.

In secundo igitur confesso, cum Cophiti mordicus suas hæreses sese retenturos assererent, contraque nostri antiquissimas Synodos, fidemque quam illi à B. Marco accepissent, objicerent, urgent quoque duas in Christo naturas denegari, nil esse aliud, quam miscere, ac perturbare universa; & eodem simul negare mendacium, Divinum verbum humanam induisse naturam, id quod Christianæ aures non ferunt: in alterum mentem rejecta est Synodus.

At in tertio confesso, DEO aspirante Circumcisionis lex primum fuit abrogata. Deinde post sex horarum disputationem de duabus Christi naturis, tandem Synodus universa divino afflatu concordissimè sanxit, quod ad rem attinet una cum Catholicis sentiendum, anathematis poena proposita, si quis Christum altera natura spoliaret. Qui cum idem DEUS, idem sit verus homo, & divinitatem à Patre jam inde ab omni æternitate naturam, & humanam simpliciter ex matre definitis temporum spatij; Cophites autem quantum à duarum abstineant naturarum appellatione, non tamen ab ijs DEUM & hominem Christum esse negant: Sed ab ea loquendi ratione idcirco fugere, ne consuetudo ipsa loquendi duas inducere videatur hypostasies. Sic peracta quidem res est, Calend. Februar. anno 1583.

Sed eisdem manus dedere veritari, Satanas tamen omni conatu prohibuit, quin chyrographo, quod confesso fuerant, confirmarent, tum Patriarchæ Vicario id procurante, homine pessimo, qui quæ ea ratione consequi se posse Patriarchatum speraverat, tum morte ipsius Patriarchæ; Turcis quoque, nostris in teterium carcerem conjectis, quasi Orientalem illum tractum, sive Pontifici max. sive Regi Catholico subijcere vellent. Quæ calumnia licet paulo post innotuisset Turcis, tamen Protegi accepta fuit occasio, ut quinque auctoritatem multa nostri persolverent, si vellent liberari, quam summam Cophitis, & metætoribus numerantibus, charitas *Gregorij* Pontif. max. liberaliter restituit. Tum redire coacti sunt Romam, ubi & deinceps Maronitarum, qui degunt in monte Libano seminarium auctum est, ac fides subinde in eas oras propagatur. Ex his perispicuum erit, quò collineandum sit ab his, qui posthac à Sede Apostolica missi, tantum negotium in Oriente sunt tractaturi.

In domo Cæri Bibliotheca est, in qua plurimi Sanctorum Doctorum & Patrum libri Arabico idiomate conservantur: quales sunt *S. Hieronymi*, *S. Gregorij Nazianzeni*, *S. Basilij*, Traditiones Patrum, multaque alia scripta, suntque homines quamplurimi felicitatis ingequi, & memoriar, ubi per otium, licet summaro ex horum librorum lectione iustitiam & frugem haurientes, docti quandoque evadunt. Tempore *Papæ Clem. VIII.* legatio facta Alexandria Ecclesiæ ad Romanam Pontificem delata est, qua Marcus Patriarcha, & cum eo omnes Ægypti Provinciæ, aliaque sibi conjuncta ipsam, ut par est, summam Ecclesiæ caput, universalemque Pastorem agnoscebant, ut latè in *sine 6. Tomi* Cardinalis Baron. scriptis: re tamen postea diligentius examinata: cujusdam Bartonis impostoris fuisse mendacium ac figmentum apparuit.

Quanta vero his temporibus angustia laboraret Alexandrina Ecclesia, sub immani Turcarum dominio, quæ his subditur, tibi facile indicabunt, ut planè terribilem DEI vindictam adversus eam, & omnes Orientales, ubi defecerunt à communionem Apostolicæ Sedis immixtam nemo prudens absque mentis horrore, animique pavore, valeat contemplari. Ut de ea lugubre illud *Hieremia* carmen sit occidendum. *Hæcine est urbs perfecti decoreni gaudium universa terra? Quæ enim omnium orientalium Ecclesiarum florentissima & opulentissima erat, eo nunc paupertatis & angustie redacta, ipsis etiam Sacerdotibus, indumentis necessariisque subsidiis caret, variisque alijs modis inopia premitur. DEI namque diram hanc esse vindictam, ut Sacerdotes laborent inopia, quisque intell get qui Domini sententiam in Eli filios, & eorum posteros promulgatam attendit, cum fore dicit, ut rogari essent, ut admitterentur ad unam partem Sacerdotalem, ut comederent buccellam panis. Et quod ait ipse Dominus per Malachiam,*

Thren. 2. 6.

Malach. 2. 6.

Isaia 67.

Ad vos mandatum hoc sacerdotibus si nolueritis audire, mittam in vos egestatem, &c. Iteratamque planè quod per Isaiam de Ægypto prædixerat: Tradam Ægyptum in manum Dominorum crudelium, & rex fortis dominabitur eorum. Tale iudicium & reliquos subituros, qui ab Apostolica sede rebellant: ut claudibus pressi cogantur tandem cognoscere & invocare Matrem, cujus se filios esse negarant. Sed non desperandum post tot sæcula, quibus Ecclesia Alexandrina angustijs & miserijs oppressa est, quod tandem è cenebris emergens ad lucis radium apertis oculis salutare impetrabit, secundum illud ejusdem Prophete: Clamabant ad Dominum à facie tribulantis, & mittet eum Salvatorem & propugnato rem, qui liberet eos, & agnoscat Dominus ab Ægypto, & cognoscent Ægyptij Dominum in die illa, & colent eum in hostijs & muneribus, & vota vorabunt Domino & reddent.

C A P V T VII.

De natione, erroribus, ritibusque Abyssinorum, ac methodo illos juvandi.

SUB Imperio Regis potentissimi, quem Europæi Presbyterum Joannem vocant, inter magnos ætatis nostræ Monarchas merito recensendi, ut qui inter utrumque Tropicum à mari rubro ad Æthiopicum fere oceanum peringit, degunt Abyssinis his auream Alexandrinæ Patriarcha præest. cui in suis ritibus omnis subijcitur Æthiopia, quam & per Memphiticis administrat Episcopos. De Æthiopicum moribus, fide & Religione, aliisque illius Regionis proprietatibus consulat lector Franciscum Alvaresium, qui diligenter admodum, quæ in sua legatione observaverat, descripsit, & Joannem Bermundesium, qui suam quoque legationem ad hos Abyssinos lingua Lusitanica edidit, ac Damianum à Goës in libello de rebus Æthiopicis ad Clementem VII. qui insertus in historia Lusitanica, vel simul cum libello de moribus gentium circumfertur, ac denique Patrem Ludovicum Guzman Provinciale Societatis JESU Tomo primo de missionibus suæ Religionis.

Est in his regionibus magnus utriusque sexus

Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

Monasteriorum numerus, Monachi quadragesimali jejunio, quod apud ipsos quinquaginta diebus continetur, aqua ut plurimum & pane observant, etiam plures eo tempore etiam à pane abstinere, herbis dumtaxat contenti: Sacerdotes Presbyterique sunt conjugati, Missam celebrant, processiones crucibus, tubulisque peragunt: plura apud Alvaresium de eorum vivendi more & Religione. Illud unum subjiciam, Abyssinos majori ex parte rectè sentire de Primatu Romani Pontificis: in primis id constat ex literis ipsorum Imperatoris Davidis (quæ apud Damianum Goes) ubi David Æthiopiæ Rex potentissimus, & ipse protulit agnoscit Romanum Pontificem caput omnium, atque adeo etiam patrem suum in epistola ad Clementem VII. P. M. appellat, hæc ejus sunt verba.

In nomine DEI Patris omnipotentis creatoris cæli & terra, visibilium & invisibilium. In nomine DEI Filij JESU Christi, qui est idem cum ipso à principio mundi, & est lumen de lumine, & DEUS verus de DEO vero. In nomine DEI Spiritus sancti, DEI vivi qui processit ex Deo Patre. Has litteras ego Rex mitto, cujus nomen Leonis veneratur, & Dei gratia vocor Arani Tinghil, id est, Christus Virginis, filius Regis David, filius Salomonis, filius Regis per manum Mariæ, filius Nave per carnem; Filius Sanctorum Petri & Pauli per gratiam. Pax sit tibi juste Domine, Pater Sancte, potens, pure, sacrate, qui es caput Pontificum omnium; & neminem metus, cum nemo possit tibi maledicere, qui es vigilantissimus supra animas curator, & amicus peregrinantium: consecratus Magister & prædicator fidei, & carum rerum hostis, qua conscientiam offendunt; amator optimorum morum, vir sanctus, quem omnes laudant & benedicunt. O felix sancte Pater, ego tibi reverenter obedio, cum sis pax omnium, & cuncta bona merearis: & ita æquum est, ut omnes tibi obedientiam præstent sicut sancti Apostoli præcipiunt, & apud Deum hoc verè justum est. Ita etiam præcipiunt, ut veneremur Episcopos, Archiepiscopos & Prælatos. Similiter ut te loco Patris amemus & loco Regis vereamur, & tibi uti Deo fidem habeamus. Propterea dico ego humiliter ad terram genibus flexu, tibi Pater Sancte, sincero admodum corde, quod tu pater meus es, & ego filius tuus, &c.

Deinde Nicodemus Abbas, Æthiops, & Hierosolymitanus, Vicarius Patriarchæ apud Sanderum de visibili Monarchia Ecclesiæ Anno 1432. Palam est, inquit, eos, qui à Romana Ecclesiâ defecerunt, cortuisse, & dum quisque suam fidem veriorum prædicat, quod à Dæmone est, relicta Apostolorum sententia, in vias sui sensus abijisse omnes Æthiopiam tamen integram liberam perdurasse, quia nequaquam perfidia & voluntaria defectio, ut aliæ Ecclesiæ peccasset, ac propterea in servitutem & exterminia non incidisse, sed locorum distantia, & itinerum periculis se junctam fuisse, nec non Pontificum negligentia accidisse, ut nulla visitationis memoria, aut litterarum ratio apud eos à quingentis annis exaret; nihilominus Æthiopes tanta veneratione sedem Romanam colere, ut pedes eorum osculentur, qui Roma veniunt in Æthiopiam, vestiumque eorum partes rapere, & reliquiarum loco servare.

Nec mirum, si enim Regina Saba abijt Hierusalem, ut audiret sapientiam Salomonis, plus quam Salomon summus Pontifex est: Regem item Æthiopum tanti facere Romanum Pontificem & Latinorum fidem, ut nihil æquè in votis habeat, atque ut cum Romanis jungat Æthiopes, & se Pontificis subdat pedibus; avidissimeque am-